

دستورالعمل تهیه طرح جامع مدیریت پسماند

سازمان شهرداری ها و دهیاری های کشور دفتر هماهنگی خدمات شهری این دستورالعمل در اجرای مواد ۴ و ۶ آیین نامه اجرایی قانون مدیریت پسماند تنظیم شده است.

ماده ۱- خصوصیات کلی طرح جامع:

طرح جامع مدیریت پسماند باید بر اساس مفاد قانون مدیریت پسماند، مصوب ۸۳/۰۲/۲۰ مجلس شورای اسلامی و آیین نامه اجرایی آن مصوب ۸۴/۰۵/۰۵ هیات وزیران، تهیه گردد و هدایت گر فعالیت های مرتبط شهرداری ها و سایر دستگاه های اجرایی بوده و در زمینه کاهش تولید، افزایش بازیافت و تبدیل مواد، کاهش تدریجی و حذف نهایی دفن پسماند ها، طرح ها، الگوها و برنامه زمان بندی اجرایی را ارائه نماید.

تبصره ۱- انجام مطالعات طرح جامع به صورت استانی، منطقه ای و شهرستانی با در نظر گرفتن مفاد ماده ۴ آیین نامه اجرایی مدیریت پسماند در اولویت می باشد و محدوده آن توسط کار گروه استانی و با در نظر گرفتن موارد زیر مشخص می گردد:

۱- محدوده مطالعات به نحوی تعیین گردد که امکان استفاده از کلیه ظرفیت های

موجود و پیش بینی تاسیسات پسماند با حداکثر ظرفیت امکان پذیر گردد.

۲- شهرداری ها، دهیاری ها و بخشداری های اطراف شهرهای بزرگ امکان بهره گیری از تاسیسات مشترک را داشته باشند.

۳- شهرهای مرکز استان، شهرها و روستا های مجاور آنها و سایر شهرها با توجه به میزان جمعیت جهت انجام مطالعات در اولویت می باشند.

تبصره ۲- در صورت تصمیم گیری بر انجام مطالعات فراتر از محدوده شهرها و حریم آنها، کار گروه استانی نسبت به تعیین متولیل انجام مطالعات و سهم هر یک از مدیریت های اجرایی تحت پوشش از اعتبارات مورد نیاز جهت انجام طرح، اقدام خواهد نمود.

تبصره ۳- مشاور منتخب بر اساس این دستورالعمل نسبت به تهیه شرح خدمات تفصیلی طرح جامع متناسب با شرایط محدوده مورد مطالعه اقدام خواهد نمود.

ماده ۲- انتخاب مشاور

۱- مشاور مطابق آیین نامه ها و دستورالعمل های مربوط به انتخاب مشاور، مصوبه شماره ۸۴۱۷۸/ت/۳۴۱۶۲ مورخ ۸۵/۰۷/۱۶ هیات وزیران با عنوان "آیین نامه بند ۵ ماده ۲۹ قانون برگزاری مناقصات" انتخاب می گردد.

۲- در بند ب ماده ۱۴ مصوبه فوق در خصوص ارزیابی کیفی مشاوران، منظور از تجربه (سوابق اجرایی)، طرح های زیست محیطی مرتبط با مدیریت پسماند می باشد و

مشاور باید دارای تجربه در موضوع مدیریت پسماند بوده و از جمله دارای نیروهای متخصص کارشناس، کارشناس ارشد یا دکترا در رشته های ذیل باشد: برنامه شهری، مهندسی عمران، مهندسی مکانیک، مهندسی کشاورزی (گرایش ماشین آلات و زراعت)، محیط زیست (گرایش عمران و مهندسی محیط زیست)، بهداشت محیط، مهندسی شیمی (گرایش محیط زیست، فرآیند و آزمایشگاه)، مهندسی کامپیوتر (گرایش نرم افزار)، آمار، آب شناسی و منابع آب.

ماده ۳- مراحل تهیه طرح جامع

تهیه طرح جامع مدیریت پسماند شامل مراحل چهارگانه ذیل است:

مرحله اول - شناسایی و مستند سازی وضعیت موجود.

مرحله دوم - امکان سنجی و ارائه گزینه های مناسب مدیریت پسماند.

مرحله سوم - طراحی سیستم های مدیریت پسماند و ارائه راهکار های مناسب اجرایی بر اساس نتایج مرحله دوم.

مرحله چهارم - تهیه برنامه های اجرایی.

۱- مرحله اول: شناسایی و مستند سازی وضعیت موجود

۱-۱- گرد آوری اطلاعات پایه حوزه تحت پوشش شامل:

۱-۱-۱- نقشه های طرح های هادی، جامع، تفصیلی (کاربری اراضی) و

توپوگرافی

۱-۱-۲- جمعیت موجود و برآوردن آن در ده سال آینده

۱-۱-۳- ویژگی های فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی

۱-۱-۴- شناخت منابع تولید پسماند در بخش های مسکونی، اداری،

آموزشی، تجاری، صنعتی، خدماتی و ...

۱-۱-۵- میزان و نوع پسماند های تولیدی به تفکیک بخش های مختلف

۱-۱-۶- آنالیز فیزیکی و شیمیایی پسماند ها

۲-۱- مطالعه و بررسی وضعیت موجود مدیریت پسماند ها و شناسایی

مشکلات مربوط به هر بخش شامل:

۲-۱-۱- نقشه های طرح های هادی، جامع، تفصیلی (کاربری اراضی) و

توپوگرافی

۲-۲-۱- بررسی ویژگی های کالبدی انواع کاربری ها، تاسیسات و

زیرساخت ها و ... که مرتبط با فرآیند مدیریت پسماند می باشد.

۲-۲-۳- بررسی وضعیت منابع و زمینه های تولید پسماند.

- ۴-۲-۱- بررسی وضعیت فعلی روش های ذخیره سازی در محل های تولید و شناسایی مشکلات آن.
- ۵-۲-۱- بررسی وضعیت فعلی روش های جمع آوری و حمل و نقل پسماندها.
- ۶-۲-۱- بررسی وضعیت فعلی روش های بازیافت و پردازش
- ۷-۲-۱- بررسی وضعیت فعلی روش های دفن پسماندها
- ۸-۲-۱- بررسی وضعیت ساختار تشکیلاتی و ضوابط و مقررات جاری
- ۹-۲-۱- بررسی وضعیت آموزش و اطلاع رسانی
- ۳-۱- تجزیه و تحلیل و شناخت فرصت ها و تهدید ها شامل:
- ۱-۳-۱- تجزیه و تحلیل وضعیت جغرافیایی، اقلیمی، فرهنگی و اجتماعی و معرفی فرصت ها و تهدید های مرتبط
- ۲-۳-۱- تجزیه و تحلیل وضعیت تولید، ذخیره سازی، جمع آوری، حمل و نقل، بازیافت و دفع پسماندها و معرفی فرصت ها و تهدیدهای مرتبط
- ۳-۳-۱- معرفی فرصت ها، تنگناها و مشکلات مدیریتی و اجرایی
- ۴-۳-۱- بررسی وضعیت مدیریت پسماندها در سایر کشور ها و معرفی تجربیات در خصوص رفع مشکلات و استفاده از فرصت ها.
- ۲- مرحله دوم: امکان سنجی و ارائه گزینه های مناسب مدیریت پسماند خدمات این مرحله که بر اساس مطالعات اولیه و تجزیه تحلیل و شناخت فرصت ها و تهدید ها انجام می گردد شامل بخش های ذیل می باشد:
- ۱-۲- امکان سنجی استفاده از فرصت ها و راهکار های رفع مشکلات و تنگناها.
- ۲-۲- ارائه گزینه های مناسب برای اجتناب از تولید و کاهش پسماندها.
- ۳-۲- ارائه گزینه های مناسب برای ذخیره سازی موقت.
- ۴-۲- ارائه گزینه های مناسب برای جمع آوری و حمل و نقل.
- ۵-۲- ارائه گزینه های مناسب برای بازیافت و پردازش.
- ۶-۲- ارائه گزینه های مناسب برای دفع نهایی.
- ۷-۲- ارائه گزینه های مناسب برای انطباق ساختار تشکیلات مدیریتی اجرایی پسماند با توجه به قوانین و مقررات مربوطه.
- ۸-۲- ارائه گزینه های مناسب برای تامین هزینه های مدیریت پسماند با توجه به قوانین و مقررات مربوطه.

- ۲-۹- ارائه گزینه های مناسب برای بستر سازی و ایجاد انگیزه برای جذب و مشارکت بخش خصوصی.
- ۲-۱۰- ارائه گزینه های مناسب برای آموزش و اطلاع رسانی مدیریت پسماند.
- ۳- مرحله سوم: طراحی سیستم های مدیرتی پسماند و ارائه راهکارهای مناسب اجرایی بر اساس نتایج مرحله دوم
- ۳-۱- طراحی سیستم و برآورد امکانات و تجهیزات ذخیره سازی موقت در محل های تولید پسماند با گرایش تفکیک از مبدا در بخش های مختلف (خانگی، اداری، تجاری و ...)
- ۳-۲- طراحی سیستم و برآورد امکانات، تجهیزات و ماشین آلات جمع آوری و حمل و نقل با گرایش تفکیک پسماندها (سیستم های جمع آوری، شبکه مسیرهای حمل، ایستگاه انتقال و ماشین آلات مربوطه)
- ۳-۳- ظرفیت سنجی، مکان یابی و معرفی سیستم مناسب بازیافت و پردازش پسماندها مطابق با ضوابط دستورالعمل های مربوطه
- ۳-۴- مکان یابی و معرفی روش مناسب دفن بهداشتی
- ۳-۵- ارائه راهکار مناسب برای تشکیل یا اصلاح مدیریت واحد پسماندها طبق دستورالعمل های مربوطه
- ۳-۶- ارائه روش ها و معرفی امکانات و ابزار آموزش و اطلاع رسانی برای اقشار و مخاطبین مختلف و برآورد هزینه های مربوطه.
- ۴- مرحله چهارم: تهیه برنامه های اجرایی
- در این مرحله مشاور با توجه به اولویت ها و ضرورت های تعیین شده در محدوده مورد مطالعه، نسبت به تهیه برنامه اجرایی پنج ساله و ده ساله اقدام خواهد نمود.
- ماده ۴- با توجه به ویژگی های منطقه مورد مطالعه کارفرما می تواند نسبت به اضافه نمودن بندهای شرح خدمات درخواستی از مشاور اقدام نماید.
- ماده ۵- کارگروه استانی مسئول نظارت بر حسن اجرا و رعایت مفاد این دستورالعمل بوده و نظارت عالی بر عهده وزارت کشور (سازمان شهرداری ها و دهیاری های کشور)
- ماده ۶- این دستورالعمل در ۶ ماده و ۳ تبصره تهیه و جهت اجرا به معاونین امور عمرانی استانداری های سراسر کشور ابلاغ می گردد.